

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Deres ref: 19/983-1

Vår ref: 17/03208-23

Dato: 09.04.19

Hørings svar fra Utlendingsdirektoratet - Forslag til endringer i introduksjonsloven om behandling av personopplysninger i Nasjonalt tolkeregi ster

Vi viser til høringsbrev av 1. mars 2019 fra Kunnskapsdepartementet med forslag til endringer i introduksjonsloven vedrørende behandling av personopplysninger i Nasjonalt tolkeregi ster. Departementet ber om innspill innen fredag 12. april 2019.

Departementet viser i høringen til at det er naturlig å plassere hjemmelen for behandling av personopplysninger i tolkeregi steret i den nye tolkeloven. Nytt tolkeregi ster skal allerede lanseres våren 2020, mens den nye tolkeloven trolig ikke blir vedtatt av Stortinget før senere. Departementet må sikre en tilstrekkelig hjemmel for regi steret fra 1. januar 2020, og foreslår derfor at hjemmelen midlertidig inntas i introduksjonsloven frem til tolkeloven trer i kraft.

Utlendingsdirektoratet (UDI) er positiv til at fremtidige behandlinger av personopplysninger i tolkeregi steret skal basere seg på lovhjemmel, og ikke lenger på samtykke fra tolken. Endringsforslagene reiser imidlertid enkelte problemstillinger som vi mener det er behov for å avklare nærmere.

Innhenting av opplysninger fra utlendingsmyndighetene

UDI mener at forslaget til tolkeforskriften § 1 om Integrerings- og mangfoldsdirektoratets (IMDi) adgang til å innhente opplysninger fra utlendingsmyndighetene er for vid. Det bør fremgå klart av bestemmelsen hvilke konkrete opplysninger IMDi kan innhente fra utlendingsmyndighetene. Som et minimum må det presiseres at opplysningene skal være nødvendige for registreringen i tolkeregi steret.

Vi er også usikre på hva som omfattes av begrepet «oppholdstillatelse» i utkast til ny § 2 første ledd bokstav b og ny § 5 første ledd bokstav f. En oppholdstillatelse kan være midlertidig (gitt for en tidsbegrenset periode) eller permanent. Det er uklart om bestemmelsene kun gir adgang til å innhente og registrere informasjon om hvorvidt tolken har gyldig oppholdstillatelse på registreringstidspunktet, eller om tolkeregi steret også skal inneholde informasjon om tillatelsens varighet. Det fremgår heller ikke av høringsnotatet om opplysninger om oppholdstillatelse i tolkeregi steret skal oppdateres fortløpende, for eksempel når en midlertidig oppholdstillatelse har løpt ut eller har blitt fornyet.

UDI kan for øvrig ikke se at det er relevant for IMDi å få informasjon om oppholdsgrunnlaget til tolken, noe som også kan være taushetsbelagt. Det kunne

derfor med fordel kommet tydeligere frem av høringsnotatet at opplysninger om oppholdstillatelse ikke omfatter informasjon om bakgrunnen for tillatelsen (dvs. vedtakshjemmel og sakskode).

At en person har oppholdstillatelse i Norge er heller ikke ensbetydende med at personen kan ta arbeid i Norge. Arbeidsadgangen kan begrenses både i omfang (deltid eller heltid) og til en spesifikk arbeidsgiver eller bransje. Det er uklart hvor detaljert informasjon om tolkens adgang til å ta arbeid IMDi kan innhente fra utlendingsmyndighetene, og om dette skal registreres i tolkeregisteret.

Vi gjør videre oppmerksom på at utlendingsmyndighetene ikke har fortløpende informasjon om alle som har oppholdsrett i Norge. Vi har kun informasjon om personer som er registrert i EØS-registreringsordningen og personer som har fått tilbakekalt oppholdsdokumenter (utl. § 120 annet ledd), er blitt bortvist (utl. § 121) eller er blitt utvist (utl. § 122). Oppholdsretten er heller ikke avhengig av at EØS-borgeren registrerer seg hos utlendingsmyndighetene. EØS-registreringsordningen gir kun en bekreftelse på at personen fylte vilkårene for oppholdsrett på registreringstidspunktet. Vurderingen av om EØS-borgeren fyller vilkårene for oppholdsrett på tidspunktet for tolkeoppdraget må følgelig tas av oppdragsgiveren selv.

Vi mener også at innhenting av nødvendige opplysninger fra utlendingsmyndighetene bør skje gjennom elektronisk samhandling. Ordlyden i utkast til ny § 1 annet ledd bør derfor presiseres, slik at IMDi gis adgang til å innhente opplysninger fra utlendingsmyndighetenes *registre*.

Utlevering av opplysninger fra tolkeregisteret til andre

Vi savner en nærmere regulering av hvem som kan få utlevert opplysninger fra tolkeregisteret. Det bør gis en generell bestemmelse, for eksempel etter mønster fra folkeregisterloven. Alternativt må offentlige etaters tilgang til opplysninger i tolkeregisteret hjemles i deres egen særlovgivning.

Det er også uklart hvordan utleveringen skal skje. UDI anbefaler at utleveringen skjer gjennom elektronisk samhandling, enten ved at offentlige etater får adgang til å gjøre direkteoppslag i tolkeregisteret eller ved at det etableres elektroniske samhandlingsløsninger mellom etatene og IMDi.

Tolkens behandling av personopplysninger under tolkeoppdraget

Det er også uklart for oss hvilket grunnlag tolken har for å behandle personopplysninger under tolkeoppdraget. Tolken vil kunne få kjennskap til sensitive og/eller taushetsbelagte opplysninger om personer vedkommende tolker for. Det bør avklares om tolken i den forbindelse opptrer som selvstendig behandlingsansvarlig eller som databehandler for oppdragsgiveren.

Hvis tolken opptrer som databehandler, vil oppdragsgiverens rettslige grunnlag for behandlingen av personopplysninger også omfatte tolkens behandling. Oppdragsgiveren og tolken må i så fall inngå en databehandleravtale for å regulere tolkens behandling av personopplysninger nærmere, jf. personvernforordningen artikkel 28.

Hvis tolken, som oppdragstaker, er selvstendig behandlingsansvarlig må han eller hun ha et rettslig grunnlag for å behandle personopplysningene om brukeren, pasienten, søkeren mv. Tolkens adgang til å behandle personopplysninger under tolkeoppdraget bør i så fall hjemles i tolkeloven, da det ikke vil være

hensiktsmessig å benytte samtykke som hjemmel for tolkens behandling. Vi kan heller ikke se at noen av de andre behandlingsgrunnlagene i personvernforordningen artikkel 6 og 9 kommer til anvendelse.

Opplysninger som kan inngå i tolkeregisteret

UDI mener det kan være relevant å registrere hvorvidt tolken har norsk statsborgerskap i registeret, slik at det kommer tydeligere frem at disse personene ikke trenger gyldig oppholdstillatelse for å utføre oppdrag.

Sletting av opplysninger om tolken

UDI mener ordlyden i utkastet til ny § 7 er upresis og åpner for tolkningstvil. Vi gjør oppmerksom på at personopplysninger skal være adekvate, relevante og begrenset til det som er nødvendig for formålene de behandles for («dataminimering»), jf. personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav c. Det kan stilles spørsmål ved om slettereglene i utkast til ny § 7 er tilstrekkelige for å oppfylle kravet til dataminimering. IMDi bør slette opplysninger i tolkeregisteret når det ikke lenger er nødvendig å ha disse i registeret. For eksempel kan det tenkes at tolker, som er registrert med oppholdstillatelse i tolkeregisteret, innvilges norsk statsborgerskap. I slike tilfeller bør IMDi slette opplysningene om oppholdstillatelse.

Et annet eksempel kan være at tolken ikke lenger har oppholdstillatelse i Norge (enten fordi den ikke fornyes eller fordi den blir tilbakekalt) og følgelig ikke lenger har adgang til å ta tolkeoppdrag. I slike tilfeller bør IMDi kunne slette personen fra tolkeregisteret uavhengig av om tolken har bedt om det eller ikke. Det kan imidlertid stilles spørsmål ved om IMDi har adgang til å gjøre dette, slik bestemmelsen er utformet i høringsnotatet.

Det er også uklart for oss om tolken kan be om å få slettet enkeltopplysninger i registeret, eller om tolken må akseptere at alle nødvendige opplysninger vil bli registrert dersom han eller hun ønsker å stå i registeret. Departementet bør derfor vurdere om ordlyden i § 5 og § 7 bør endres, slik at det kommer tydeligere frem.

Økonomiske og administrative konsekvenser

UDI mener at utleveringen av opplysninger fra utlendingsmyndighetenes registre til tolkeregisteret bør skje elektronisk.

Vi utleverer allerede i dag opplysninger om utlendingers oppholdstillatelse og arbeidsadgang til utvalgte offentlige etater gjennom elektroniske samhandlingsløsninger. Vi vil også kunne legge til rette for at IMDi kan innhente slike opplysninger elektronisk, men dette vil kreve enkelte tilpasninger hos UDI. I tillegg må IMDi tilpasse tolkeregisteret slik at det kan innhentes oppdaterte opplysninger om oppholdstillatelse og arbeidsadgang når det er nødvendig.

Det er vanskelig å anslå nøyaktig hva det vil koste å gjøre de nødvendige tilpasningene i de eksisterende løsningene. Vi antar at tilpasningene på vår side vil koste mellom en halv million og én million kroner. Vi gjør oppmerksom på at det dreier seg om et grovt kostnadsestimat med de usikkerhetene dette medfører. I tillegg vil det påløpe kostnader på IMDi sin side, som vi ikke har oversikt over.

Konkrete innspill til forskriftsbestemmelsene

UDI har noen konkrete innspill til de foreslåtte forskriftsbestemmelsene.

§ 1 Forvaltning av Nasjonalt tolkeregister

(...)

«Dersom det er nødvendig for registreringen i tolkeregisteret kan direktoratet innhente opplysninger om norsk statsborgerskap og oppholdstillatelse, herunder varigheten på tillatelsen og hvorvidt personen kan ta den typen arbeid i Norge, fra utlendingsmyndighetenes registre.»

§ 2 Krav til oppføring i Nasjonalt tolkeregister

(...)

b) ha oppholdstillatelse eller oppholdsrett som gir adgang til å ta den typen arbeid i Norge

§ 5 Opplysninger som kan inngå i Nasjonalt tolkeregister

(...)

f) norsk statsborgerskap, oppholdstillatelse eller oppholdsrett, herunder varigheten av tillatelsen og hvorvidt det er adgang til å ta den typen arbeid i Norge

§ 7 Sletting av opplysninger

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet skal slette opplysninger om den enkelte dersom de ikke lenger er nødvendige å ha i registeret.

Med hilsen

Stephan Mo
avdelingsdirektør

Ina Knarvik Hørnes
seksjonssjef

Kopi: Justis- og beredskapsdepartementet v/Innvandringsavdelingen

Dokumentet er godkjent elektronisk i Utlendingsdirektoratet og har derfor ingen signatur.

Brevet sendes kun elektronisk.